

אף שאמרו רז"ל^ד ליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא, אבל זה מהענינים שאין להדר בהם, ואפילו בלא הידורים ג"כ לא להשתדל בזה...

(אגרות קודש חלק ו עמ' רעו)

דחיית זמן החתונה

נהוג כמפורסם^ה, שאין דוחים את זמן החתונה לאחר שכבר הוקבע, ובפרט כשאין כל סיבה לזה.

(אגרות קודש ח"כ ע' יב)

דחיית הזמן מחמת חוסר דיור

במענה למכתבו .. בו כותב אשר מזמן נשתדך, אבל החוסר באמצעים כספיים להשיג דירה, מעכב לעת עתה את החתונה, וממשיך, שבאם הי' הדבר קשור עד לסכום של אלפים לירות, אולי הי' יכול להסתדר.

וכבר כתבתי בכגון דא^ו לכמה אברכי ישיבה ואברכים חרדים לדבר ה' בכלל, אשר מצער המנהג לא טוב שבשטח האברכים באה"ק ת"ו, לדור דוקא במקום מצומצם ולשלם דמי מפתח בעד דירה בסכומים מבהילים, ובמילא מעכבים זמן החתונה כו"כ זמן - היפך פס"ד תוה"ק תורת חיים. והרי כמה

ד. שבת קל, א.

ה. ראה כו"כ מקורות לזה בס' "נעימת החיים" (ברוקלין, תשס"ד), ע' קפ ואילך.

ו. באגרות קודש אדמו"ר הזקן ע' קפח (ובמהדורת תשע"ב - ע' תכה) כ': הנה אמת נכון הדבר, והוא קבלה בידנו מרבותינו קדושי עליון נ"ע, שלא לבטל השידוך בעבור שום דררא דממונא, ויש חשש סכנה בזה ח"ו. וגם שלא לאחר עוד זמן הנשואין ח"ו.

ובחוספות לאגרות קודש שם (ע' תסו. ומשם - לקונטרס "תנאים, ווארט, אירוסין ונישואין" פרק יב) דייק (המו"ל) שרק בביטול שידוך משום דררא דממונא יש קפידא, משא"כ אם יש סיבה אחרת (בפשטות - לשון אדה"ז "דררא דממונא" הוא כי כן היה המעשה במכתב זה. ולעולם אפשר שהקפידא היא גם בביטול שידוך מחמת סיבה אחרת).

ומשמעות הלשון כאן "ובפרט כשאין כל סיבה" הוא - שאם יש איזו סיבה שהיא, לית לן בה (וכנראה שאם יש סיבה חזקה, אפשר לדחות). ולהעיר, שגם במשפחת אדה"ז אירע שדחו זמן הנישואין, ראה בטאון חב"ד גליון 38-39 ע' 12, ובהנסמן שם הערה 4 (ובקונטרס הני"ל פרק יג). וכן משמע גם ממכתב רבינו המובא להלן בסימן זה.

ויש להדגיש, שהקפידא המבוארת כאן היא גם אם סיכמו על זמן ללא כתיבת תנאים (אותם כותבים לפני החתונה כדלעיל), כדמוכח (גם) מהוראת רבינו להלן בסימן זה, שביום שהי' הקס"ד לעשות החתונה, יכתבו תנאים כו'.

ובדיעבד כשביטלו שידוך, ראה לעיל סו"ס כט, שיש לבקש מחילה, בנוסף לכמה תיקונים, ע"ש.

ז. ראה לקמן ע' רלא-רלב.

מקומות באה"ק ת"ו שהדירות שם אינם ביוקר האמור, וקדושת ארץ ישראל גם במקום ההוא.

ואפילו בהנוגע לאנשי ירושלים, הרי באם אמרו^ח שמותר לצאת מא"י לחו"ל בשביל לישא, על אחת כמה וכמה מירושת"ו לשאר ערי ישראל [אפילו אם תמצי לומר שהמחוז בו דרים הוא בפשיטות הגמורה בגבולות ירושלים^ט], והלואי שסוף סוף הי' מנהג הנ"ל משתנה מן הקצה אל הקצה, שאז הי' שמחות חתונה מתרבות תיכף ובונים בית בישראל מבלי בלבול הכי מבהיל ובלתי הכרחי כלל וכלל.

(אגרות קודש ח"ז ע' קט)

בסיבת אבילות

במענה למכתבו .. בו כותב ע"ד המאורע ל"ע ול"ע שקרה במשפחת בת גילו תחי", ואשר לכן נתעורר ספק אם לעשות החתונה במועד שנקבע.

לפלא גדול הספק בדבר המפורש בפוסקים^א, ככתבו גם במכתבו זה ע"ד פסק דין רב מורה הוראה בישראל, לעשות החתונה.

ויש עוד להוסיף שמנהג ישראל, שלא לדחות מועד זמן החתונה^ה, והרי מנהגם של ישראל תורה היא, ובפרט בענינים כהנ"ל, וק"ל.

ותקותי שלא רק שלא יאחרו החתונה מהמועד שמזכיר במכתבו, אלא יקד[י]מוה כפי האפשרי ומכמה טעמים, ויהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש ח"כ ע' נד)

במענה למכתבו .. בו שואל אודות קביעות זמן החתונה של בנו שליט"א .. אשר בינתים שחל"ח אם החתן תנצב"ה, ויש קס"ד אולי לדחות מפני זה זמן החתונה.

ח. ע"ז יג, א. כתובות קיא, א. רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ט.

ט. וראה במנחת שלמה ח"ב סי' צו אות ז, שחלק קטן מהר ציון יש עליו ספק אם הוא מגבול ירושלים, אבל שאר המקומות בירושלים המרוחקים יותר מהחומה, בודאי שאינם מגבולות ירושלים.

י. שנפטר אס המחותן.

יא. שו"ע יו"ד סי' שצב ס"א. ערוה"ש שם. וראה נטעי גבריאל - אבילות ח"ב פט"ו סי"ב ושי"נ.

ובודאי יודע מנהג ישראל אשר תורה הוא, שאפשר להקדים זמן חתונה, אבל לא לדחותו.

ולכן אין נראה לי קס"ד האמור ויכולים לקבוע זמן החתונה בחדש כסלו, הוא חדש הנסים והגאולה. אבל בכל אופן לא לדחות לאחר הזמן שקבעו בהסכם שני הצדדים. (אגרות קודש ח"ב ע' לז)

מסיבות פרנסה

לא נראה לי מה שכותב שמעכב החתונה לפי שאין ביכולתו לעת עתה להשתכר די מחיתו, כי הרי ידוע מרז"ל^{יב} - הובא בלקו"ת סוף פ' ברכה^{יג} בביאור שהקב"ה נותן פרנסה לאיש בשביל אשתו. (אגרות קודש ח"ח ע' עה)

.. בכל הזמנים ובפרט בדורנו זה אין רוח חכמים נוחה מהפסק זמן ארוך עד החתונה, ובפרט כשהסיבה בזה היא מפני שאין החשבון בהנוגע לפרנסה משביע רצון במאה אחוז, למרות מה שפסקו רז"ל^{יד} שאין אדם יודע במה משתכר. ועיין אגרת הקדש לרבנו הזקן ריש סי' כב "הושוו זה לזה"^{טו}.

(אגרות קודש ח"י ע' רפו)

רחיית זמן החתונה מהמת סיבה

הנה אם הכלה וההורים משני הצדדים מסכימים על זה^{טז}, כדאי לדעתי שהיום שהי' הקס"ד לעשות החתונה יכתבו אז תנאים, ואם לבד הווארט כבר כתבו תנאים גם כן, יתאספו ההורים משני הצדדים ויתדברו בפרט בענינים

יב. ראה ב"מ נט, סע"א: שאין ברכה מצוי' בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו (הובא בשו"ע אדה"ז חלק חו"מ הל' אונאה סל"ב). וביבמות סב, ב: כל אדם שאין לו אשה שרוי כו' בלא ברכה דכתיב להניח ברכה אל ביתך. ובזח"ג נב, א: ממונא באיתתא זכי ליה. וראה גם תקו"ז תט"ו ל, ב. ת"ע קכו, ב.

יג. ק, ב.

יד. פסחים נד, ב.

טו. על הגמ' הנ"ל: "שבעה דברים מכוסים כו' אין אדם יודע במה משתכר כו', ומלכות בית דוד מתי תחזור כו' - הנה הושוו זה לזה".

טז. לדחות מועד החתונה, עקב "מצבו בצבא, ואשר שולחים אותו לקורס לימוד קצינים המתחיל בחדש כסלו ונגמר בסוף חדש שבט, ונמצא במבוכה כיון שהי' הקס"ד שתהי' חתונתו בכסלו, אבל אז עליו להפסיד את ההזדמנות ללמוד בקורס הנ"ל".

הנוגעים להחתונה ותהי' התועדות זו בשמחה, היינו בצירוף סעודת מצוה - כמו סיום מסכת, מלוה מלכה וכיו"ב, והחתונה עצמה תהי' בשעה טובה ומוצלחת בחדש אדר הבע"ל ועל כל ישראל לטובה. ובטח יודיע מהחלטתם בזה לכאן בהקדם.

(אגרות קודש ח"ז ע' לח)

דחיית החתונה גורמת למחשבות וספקות

ותהא בשעה טובה ומוצלחת^י.

— המחשבות והספקות שכותבן אין בהם ממש כלל. וסיבתן — כיון שמועד החתונה קבעו בעוד כמה חודשים — מזמן לזמן אין עומדין בנסיון ועוברין כו' בעניני צניעות וכו"י — והעצה לזה, לעמוד בנסיון ולהקדים מועד החתונה בשעה טובה ומוצלחת.

(אגרות קודש חכ"ב ע' לז)

לז

זמני קביעת החתונה

על אף ההגבלות דלהלן — בימינו יש להקל בזה

הגבלות^א בימינו אלה^ב בנוגע לימי החתונה — מלבד המפורשים^י, כמובן

יז. מענה לאי שהתעוררו אצלו מחשבות וספיקות מסויימים בזמן שבין ההחלטה להחתונה — ורבונו כותב שהסיבה לכך היא הפירצה בעניני הצניעות שנוצרה כתוצאה מאיחור זמן החתונה. וראה עוד בזה — "שערי שידוכין" (היכל מנחם, תשס"ח) סי' פא-פב.

יח. ראה בהנסמן לעיל הערה ב.

א. מענה לשאלה האם לעשות חתונה בחצי השני של החודש (שיש נוהגים שלא לעשות בימים אלה, כדלהלן הערה ג), ועד"ז בזמנים נוספים שהי' מנהג לא לעשות בהם חתונות (ראה ספר המנהגים - חב"ד ע' 76).

ב. בי' מענות אלו (זו ושלאחריי) — מהשנים האחרונות. בניגוד לשנים שלפני כן, בהם היו המענות המתחשבות עם הגבלות אלו (ומובאים להלן).

ג. כנראה הכוונה לימי ספירת העומר ובין המצרים, שמפורש בשו"ע שאין נושאים בהם נשים (או"ח סי' תצג סי"א וסי' תקנא סי"ב), משא"כ לישא בתחלת החודש כשהלבנה במילואה (שו"ע יו"ד סי' קעט סי"ב. רמ"א אה"ע סי' סד סי"ג), הוא מנהג קלוש יותר - ראה מה שהאריך בזה בשדי חמד אסיפת דינים מערכת חתן וכלה סכ"א (בהוצאת קה"ת - חלק ו ע' אירנד ואילך).